

встановлення менторських програм та стимулювання професійного росту допоможуть створити команду висококваліфікованих спеціалістів.

Список використаних джерел

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 01.10.2018 № 9 URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
2. Долбнева Д.В. Сучасний стан і напрями удосконалення аудиторської діяльності в умовах європейської інтеграції України та застосування міжнародних стандартів. Економіка та держава. 2018. № 2. С. 72–76.
3. Кашперська А.І. Сучасний стан та перспективи розвитку аудиторської діяльності в Україні. Мукачівський державний університет. 2018. Вип. 19. 1272-1281. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-190>

Михайлова А. Ю.,

здобувач освітнього ступеня магістр;

науковий керівник:

Малюга Н. М.,

доктор економічних наук, професор;

Поліський національний університет, м. Житомир

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІКИ

Вступ. В умовах сучасного розвитку економіки України, що характеризуються постійними змінами в політичній, соціальній та економічній сферах, важливим є вдосконалення управлінських процесів та ефективних механізмів контролю. Одним із ключових аспектів є система державного фінансово-економічного контролю, яка має на меті забезпечення економічної стійкості, розвитку та доцільності функціонування суспільства.

Результати дослідження. Багато науковців досліджували питання організації та раціоналізації фінансового контролю та формування системи державного фінансового контролю. Зокрема, можна виділити ключових дослідників та експертів: Ф.Ф. Бутинця, Л.В. Гуцаленко, І.О. Шевченко, І.Ю. Чумакову, Є.В. Калюгу, В.В. Сопка, Є.В. Мниха, Б.Ф. Усача, Л.М. Івашову, Л.А. Будник. Зазначені науковці та ряд інших вчених здійснили значний внесок у розуміння та вирішення проблем організації та раціоналізації фінансового контролю, а також у формуванні системи державного фінансового контролю. Їх дослідження та рекомендації стали важливим джерелом для урядових органів та практиків у сфері фінансового управління. Не зважаючи на велику кількість наукових досліджень у галузі фінансового контролю, багато питань залишаються відкритими і потребують подальшого розгляду та аналізу. Наприклад, питання ефективності застосування різних методів контролю, вдосконалення механізмів

виявлення фінансових ризиків та шляхи їх зменшення, вдосконалення законодавства у сфері фінансового контролю та багато інших аспектів. Для досягнення більш високого рівня ефективності в управлінні фінансами потрібно продовжувати наукові дослідження і активну дискусію серед вчених, практиків і законодавців.

В Україні центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України, є Державна аудиторська служба України. Діяльність ДАСУ спрямована на забезпечення ефективності та прозорості в управлінні фінансами, контроль за використанням державних коштів та виконанням фінансових законів і нормативних актів. ДАСУ виконує ряд функцій, включаючи проведення аудиту, аналіз фінансової звітності, надання рекомендацій щодо вдосконалення фінансового управління та боротьби з корупцією в сфері фінансів [2].

Упродовж 2021-2023 років ДАСУ реалізовано державний фінансовий контроль шляхом здійснення інспектувань (ревізій), перевірок закупівель, моніторингу закупівель та державного фінансового аудиту. Згідно оприлюднених звітів про результати діяльності, в таблиці 1 наведено кількість проведених контрольних заходів ДАСУ та її міжрегіональними територіальними органами за 2021-2023 рр. [4, 5, 6].

Таблиця 1

Кількість заходів державного фінансового контролю за 2021-2023 рр.

| Заходи державного фінансового контролю | 2021 рік | 2022 рік | 2023 рік |
|---|----------|----------|----------|
| Інспектування (ревізії) | 1024 | 446 | 713 |
| Перевірка закупівель | 528 | 587 | 395 |
| Моніторинг закупівель | 10485 | 11958 | 12191 |
| Державний фінансовий аудит в т.ч. | 191 | 159 | 205 |
| - аудит місцевих бюджетів | 53 | 14 | 47 |
| - аудит виконання бюджетних програм | 32 | 20 | 36 |
| - аудит діяльності суб'єктів господарювання | 106 | 125 | 122 |

Аналізуючи кількість проведених ДАСУ заходів фінансового контролю, можна зробити висновки, що неоднозначну тенденцію має інспектування. Так, у 2021 році проведено більше 1,0 тис. ревізій, а у 2022 році проведено вже у 2 рази менше інспектувань, що пов'язано з важкою ситуацією в країні. У 2023 році кількість проведених ревізій збільшилась, але все рівно не досягнуто показника довоєнного часу. Також прослідковується тенденція до скорочення проведення кількості перевірок закупівель. Слід відміти, що складається позитивна тенденція до зростання у кількості проведених державних фінансових аудитів та моніторингу закупівель.

Протягом 2023 року ДАСУ охопила контролем фінансових і матеріальних ресурсів на суму 1,8 трлн грн, що на 78 % перевищує результати 2022 року. Виявлено порушень фінансово-бюджетної дисципліни та недоліків у господарській діяльності об'єктів контролю на суму понад 791 млрд грн. У 2023 році відшкодування становлять понад 6,4 млрд грн втрат, у 2022 року

відшкодовано фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, на загальну суму понад 1,1 млрд гривень [3].

За результатами проведених у 2023 році моніторингів закупівель органами Держаудитслужби протягом звітного періоду попереджено порушень, у тому числі шляхом відміни торгів, на суму майже 7,9 млрд грн (у 2022 році майже 9,7 млрд грн) та розірвання договорів на суму понад 6,7 млрд грн (у 2022 році понад 3,2 млрд грн). Проведеними у 2023 році державними фінансовими аудитами виявлено неефективних управлінських дій (рішень) або ризикових операцій, що призвели до упущених вигод/неотриманих доходів або непродуктивних/зайвих витрат на загальну суму майже 56,8 млрд грн (у 2022 році майже 92,7 млрд грн), неефективних управлінських дій (рішень) або ризикових операцій, що можуть призвести (свідчити) про упущені вигоди/неотримані доходи або непродуктивні/зайві витрати на суму понад 20,9 млрд грн (у 2022 році близько 23,9 млн грн). Крім того, виявлено порушень законодавства, що можуть призвести до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, на загальну суму більш як 2,2 млрд грн (у 2022 році більш як 3,0 млрд гривень) [5, 6].

Аналіз контрольно-аналітичних заходів свідчить про системний характер бюджетних правопорушень та про наявність основних проблем, які потребують негайного вирішення та вдосконалення системи фінансового контролю. Зокрема, причинами повторення бюджетних правопорушень з року в рік є: недостатня ефективність контрольних механізмів; недосконалість існуючого законодавства; корупція та безкарність осіб, відповідальних за управління бюджетними коштами. Для подолання зазначених проблем пропонуємо такі заходи: вдосконалення законодавства щодо використання бюджетних коштів, включаючи введення жорстких санкцій за порушення; забезпечення належної підтримки та ресурсів контрольним органам для ефективного проведення контрольно-аналітичних заходів; посилення механізмів публічного контролю та забезпечення доступу до інформації про використання бюджетних коштів; впровадження системи відповідальності та розбудова антикорупційної культури в управлінні бюджетними ресурсами. Ці заходи можуть сприяти зниженню системних бюджетних правопорушень і покращенню ефективності використання державних коштів.

Висновки. Отже, застосування запропонованих заходів сприятиме зниженню системних бюджетних правопорушень і покращенню ефективності використання державних коштів. У цілому, система державного фінансового контролю є важливим інструментом для забезпечення стійкості та ефективності фінансового управління в Україні. Державний контроль допомагає уникнути фінансових криз та забезпечує раціональне використання ресурсів для розвитку суспільства та збереження фінансової стабільності.

Список використаних джерел

1. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1999 р. № 2939-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>.

2. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України: Постанова Каб. Міністрів України від 03.02.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-п#Text>.

3. Державна аудиторська служба України. Новини служби. URL: <https://dasu.gov.ua/ua/news/5069>

4. Звіт про результати діяльності Держаудитслужби та її територіальних органів за січень – грудень 2021 року. URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/1985>

5. Звіт про результати діяльності Держаудитслужби та її територіальних органів за січень – грудень 2022 року. URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/2652>

6. Звіт про результати діяльності Держаудитслужби та її територіальних органів за січень – грудень 2023 року. URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/3517>.